EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

22. detsember 2010 *

Kohtuasjas C-118/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Oberste Berufungs- und Disziplinarkommissioni (Austria) 16. märtsi 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 1. aprillil 2009, menetluses, mille algatas

Robert Koller,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud K. Schiemann ja L. Bay Larsen (ettekandja),

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: V. Trstenjak,
kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– *abogado* R. Koller, enda nimel,

– Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

– Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,

– Kreeka valitsus, esindajad: E. Skandalou ja S. Vodina,

– Hispaania valitsus, esindaja: J. López-Medel Báscones,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: C. Hermes ja H. Støvlbæk,

olles 2. juuni 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT eriväljaanne 05/01, lk 337), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/19/EÜ (EÜT L 206, lk 1; ELT eriväljaanne 05/04, lk 138; edaspidi „muudetud direktiiv 89/48").

2 Kõnealune eelotsusetaotlus esitati R. Kolleri ja Oberlandesgericht Grazi Rechtsanwaltsprüfungskommissioni (Grazis asuva teise astme kohtu juures tegutsev advokaatide kutsesobivuskomisjon) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab Rechtsanwaltsprüfungskommissioni esimehe otsust mitte lubada R. Kolleril sooritada Austrias advokaadi kutsealal töötamiseks nõutavat sobivustesti või mitte vabastada teda selle testi tegemisest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punktides a, b ja g on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) diplom – diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument või sellis-te diplomite, tunnistuste või muude tõendite kogum:

– mille on liikmesriigis välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

– mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat või samaväärse kestusega osalise ajaga kursu-sed ülikoolis või kõrgkoolis või muus sama tasemega asutuses, ning vajaduse korral seda, et asjaomane isik on edukalt läbinud tööalase koolituse, mida nõutakse lisaks keskharidusjärgsele koolitusele, ja

– mis näitab, et selle valdajal on asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

tingimusel et haridus ja koolitus, mille kohta diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument on välja antud, on omandatud valdavalt ühenduses […]

Esimese lõigu kohaldamisel käsitatakse diplomiga samaväärsena järgmist: mis tahes diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument või selliste diplomite, tunnistuste või muude tõendite kogum, mille on liikmesriigis välja andnud pädev asutus, kui selline dokument on välja antud pärast ühenduses toimunud koolituse edukat lõpetamist ja kõnealuse liikmesriigi pädev asutus tunnistab seda samaväärsena ja see annab samad õigused selleks, et alustada tegevust või tegutseda reguleeritud kutsealal selles liikmesriigis;

b) vastuvõttev liikmesriik – mis tahes liikmesriik, kus liikmesriigi kodanik soovib asuda tegutsema selle liikmesriigi reguleeritaval kutsealal, välja arvatud riik, kus ta omandas diplomi või alustas esmakordselt tööd kõnealusel kutsealal;

[…]

g) sobivustest – vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse koostatud test, mis piirdub taotleja kutsealaste teadmiste kontrollimisega ja mille eesmärk on hinnata taotleja suutlikkust tegutseda reguleeritud kutsealal kõnealuses liikmesriigis.

Selle testi sooritamiseks koostavad pädevad asutused liikmesriigis nõutava koolituse ja taotleja läbitud koolituse võrdluse põhjal nimekirja teemadest, mida diplom või muu taotleja kvalifikatsiooni tõendav dokument ei hõlma.

Sobivustesti puhul tuleb arvesse võtta asjaolu, et taotleja on kvalifitseeritud töötaja päritoluliikmesriigis või liikmesriigis, kust ta tuleb. Test hõlmab loetelust valitud teemasid, mille tundmine on oluline, et vastuvõtvas liikmesriigis asjaomase kutsealaga tegelda. Test võib käsitleda ka kutsealaseid teadmisi, mida vastuvõtvas liikmesriigis kõnealuse tegevuse suhtes kohaldatakse. Sobivustesti üksikasjaliku kasutamise määravad kindlaks asjaomase liikmesriigi pädevad asutused, võttes nõuetekohaselt arvesse ühenduse õigust.

[…]”

4 Muudetud direktiivi 89/48 artikli 3 punktis a on sätestatud:

„Kui vastuvõtvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

a) kui taotlejal on diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis […]”.

5 Nimetatud direktiivi artikli 4 lõiked 1 ja 2 näevad ette:

„Olenemata artikli 3 sätetest võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et taotleja:

a) esitaks tõendid oma töökogemuse kohta, kui artikli 3 punktide a ja b kohaselt taotluse aluseks oleva koolituse kestus on vähemalt üks aasta vähem kui vastuvõtvas liikmesriigis nõutud. […]

[…]

b) läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti:

– kui artikli 3 punktide a ja b kohaselt läbitud koolituse käigus käsitletud teemad erinevad oluliselt teemadest, mida hõlmab vastuvõtvas liikmesriigis nõutav diplom, või

– kui artikli 3 punktis a osutatud juhul hõlmab vastuvõtvas liikmesriigis reguleeritud kutseala ühte või mitut reguleeritud kutsetegevust, mis ei kuulu reguleeritud kutseala alla selles liikmesriigis, kust taotleja pärit on või tuleb, ning kui see erinevus vastab konkreetsele vastuvõtvas liikmesriigis nõutavale koolitusele ja käsitleb teemasid, mis erinevad märkimisväärselt taotleja esitatud diplomiga hõlmatutest, või

[…]

Kui vastuvõttev liikmesriik kavatseb taotlejalt nõuda kohanemisaja läbimist või sobivustesti sooritamist, peab ta kõigepealt välja selgitama, kas taotleja erialase töökogemuse käigus omandatud teadmised ja oskused korvavad täielikult või osaliselt esimeses lõigus nimetatud olulised erinevused.

Kui vastuvõttev liikmesriik otsustab seda võimalust kasutada, peab ta lubama taotlejal valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel. Kutsealade puhul, millega tegelemine eeldab siseriiklike õigusnormide täpset tundmist ja mille puhul siseriiklike õigusaktidega seotud abistamine ja/või nõustamine on kutsetegevuse oluline ja püsiv osa, võib vastuvõttev liikmesriik erandina sellest põhimõttest ette näha kohanemisaja või sobivustesti. […]

2. Vastuvõttev liikmesriik ei tohi siiski kohaldada lõike 1 punktide a ja b sätteid kumulatiivselt."

Siseriiklik õigus

6 Euroopa advokaatide teenuste osutamise vabaduse ja asutamisõiguse föderaalseaduse (Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwälten in Österreich, *BGBl.* I, 27/2000, redaktsioonis, mis on

avaldatud *BGBl.* I, 59/2004; edaspidi „EuRAG") 3. peatükk sisaldab muu hulgas selle seaduse § 24–29. EuRAG-i §-s 24 on sätestatud:

„1. Euroopa Liidu liikmesriikide […] kodanikud, kellele on antud diplom, mis näitab, et selle omanikul on täidetud need kutsealased eeldused, mis on vajalikud käesoleva seaduse lisas märgitud kutsealale vahetuks juurdepääsuks, tuleb pärast sobivustesti edukat sooritamist kanda taotluse alusel advokaatide nimekirja […].

2. Diplom lõike 1 tähenduses on diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument vastavalt […] direktiivile 89/48 […]."

7 EuRAG-i § 25 on sõnastatud järgmiselt:

„Sobivustest on riiklik eksam, millega kontrollitakse üksnes taotleja erialateadmisi ja mille eesmärk on hinnata taotleja suutlikkust tegutseda advokaadi kutsealal Austrias. Sobivustesti puhul tuleb arvesse võtta asjaolu, et taotlejal on Euroopa Liidu liikmesriigiks olevas riigis advokaadina töötamiseks vajalik kutsekvalifikatsioon."

8 EuRAG-i §-s 27 on sätestatud:

„Sobivustestile lubamise otsustab taotluse esitaja taotluse alusel kutsesobivuskomisjoni esimees kokkuleppel Oberlandesgerichti asukohajärgse advokatuuriga hiljemalt nelja kuu jooksul pärast kõigi dokumentide esitamist taotluse esitaja poolt."

9 EuRAG-i §-s 29 on sätestatud:

„Kui taotluse esitaja tõendab, et on läbitud koolituse või senise kutsetegevuse raames omandanud teatavas eksamiaines Austrias advokaadi kutsealal tegutsemiseks nõutavad teadmised Austria materiaal- ja menetlusõiguse valdkonnas, siis vabastab kutsesobivuskomisjoni esimees kokkuleppel § 26 kohaselt pädeva advokatuuriga vastava taotluse alusel taotluse esitaja eksami sooritamisest selles aines."

10 Austria advokatuuriseaduse (Rechtsanwaltsordnung, *RGBl.* 96/1868, redaktsioonis, mis on avaldatud *BGBl.* I, 128/2004; edaspidi „RAO") § 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Advokaadi kutsealal [Austria Vabariigis] tegutsemiseks ei ole nõutav ametisse nimetamine, vaid piisab sellest, kui isik tõendab, et ta vastab järgmistele tingimustele, ja ta on kantud advokaatide nimekirja […].

2. Need tingimused on:

[…]

d) seadusega ette nähtud viisil toimuv ja selles ette nähtud kestusega erialane praktika;

e) edukalt sooritatud advokaadieksam;

[…]"

11 RAO § 2 lõike 2 kohaselt peab erialane praktika kestma viis aastat, millest vähemalt üheksa kuud tuleb töötada kohtus või prokuratuuris ja vähemalt kolm aastat Austrias tegutseva advokaadi juures.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

12 Austria kodanik R. Koller omandas 25. novembril 2002 Grazi (Austria) ülikoolis akadeemilise kraadi *Magister der Rechtswissenschaften*, st diplomi, mis on välja antud vähemalt kaheksa semestrit kestnud ülikooliõpingute kohta õigusteaduses.

13 Hispaania haridus- ja teadusministeerium tunnistas 10. novembri 2004. aasta otsusega akadeemilise kraadi *Magister der Rechtswissenschaften* samaväärseks Hispaania akadeemilise kraadiga *Licenciado en Derecho*, kuna taotluse esitaja oli läbinud kursused Madridi ülikoolis (Hispaania) ja sooritanud täiendavad eksamid vastavalt Hispaania õiguses ette nähtud akadeemilise kraadi samaväärseks tunnistamise menetlusele.

14 Olles tuvastanud, et R. Kolleril on *Licenciado en Derecho* kraad, andis Madridi advokatuur talle 14. märtsil 2005 õiguse kasutada kutsenimetust *abogado*.

15 5. aprillil 2005 taotles R. Koller Oberlandesgericht Grazi Rechtsanwaltsprüfungskommissionilt luba sooritada advokaadi kutsesobivustest. Ühtlasi esitas ta EuRAG-i § 29 alusel taotluse vabastada ta kõikidest eksamiainetest.

16 Nimetatud Rechtsanwaltsprüfungskommissioni esimees jättis sobivustestile lubamise taotluse EuRAG-i § 27 alusel 11. augusti 2005. aasta otsusega rahuldamata. R. Koller töötas sel ajal advokaadina Hispaanias. Ta esitas viidatud otsuse peale kaebuse Oberste Berufungs- und Disziplinarkommissionile (advokaatide kõrgeim distsiplinaarkomisjon, edaspidi „OBDK").

17 OBDK jättis 31. jaanuari 2006. aasta otsusega taotluse esitaja kaebuse rahuldamata. Nimetatud komisjon põhjendas oma otsust esiteks sellega, et erinevalt Austrias kehtivast korrast ei ole Hispaanias advokaadina töötamiseks nõutav erialase praktika läbimine. OBDK järeldas sellest, et R. Kolleri taotluse eesmärk on hoiduda kõrvale kõnealustes õigusaktides ette nähtud viieaastasest töötamise nõudest.

18 Teiseks leidis OBDK, et akadeemiline kraad *Licenciado en Derecho* ei ole vastavalt EuRAG-i 3. peatükile piisav sobivustestile lubamiseks. Muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a teises taandes eristatakse siinkohal keskharidusjärgset koolitust kestusega vähemalt kolm aastat ja tööalast koolitust, mida nõutakse lisaks sellele koolitusele. Neil asjaoludel tuleb eeldada, et EuRAG-is nõutava sobivustesti eesmärk on üksnes taotluse esitaja kutsealaste teadmiste hindamine. Kuna R. Kolleril puuduvad kutsealased teadmised, ei saa teda OBDK arvates sobivustestile lubada. Korraga nii sobivustestile lubamise kui ka eksamitest vabastamise taotluse esitamine näitab pealegi soovi hoiduda teadlikult kõrvale Austria õigusnormide täitmisest.

19 R. Kolleri kaebuse alusel tühistas Verfassungsgerichtshof (Austria konstitutsioonikohus) 13. märtsil 2008 kõnealuse otsuse põhjendusel, et puuduvad pidepunktid taotluse esitaja seadusest kõrvalehoidmise kohta. Seega peab OBDK tegema R. Kolleri advokaadi kutsesobivustestile lubamise asjas uue otsuse.

20 Neil asjaoludel otsustas OBKD menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 89/48 […] tuleb kohaldada Austria kodaniku suhtes, kes on

a) edukalt lõpetanud Austrias õigusteaduse diplomiõppe ja omandanud akadeemilise kraadi *Magister der Rechtswissenschaften*,

b) pärast täiendavate eksamite sooritamist Hispaanias asuvas ülikoolis, kus õppetöö kestis küll alla kolme aasta, saanud Hispaania Kuningriigi haridus- ja teadusministeeriumi poolt välja antud tunnustatava dokumendi alusel õiguse kasutada Hispaania akadeemilist kraadi *Licenciado en Derecho*, mis on samaväärne Austrias omandatud kraadiga, ja

c) Madridi advokatuuri juures registreerimise tulemusel saanud õiguse kasutada kutsenimetust *abogado* ja tegelikult töötanud advokaadi kutsealal Hispaanias kolm nädalat enne taotluse esitamist ja maksimaalselt viis kuud enne esimeses astmes otsuse tegemist.

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis:

Kas direktiiviga 89/48 […] on kooskõlas EuRAG-i § 24 tõlgendus, mille kohaselt Austria õigusteaduse diplomi omandamine ja seejärel vähem kui kolme aasta jooksul Hispaania ülikoolis täiendavate eksamite sooritamine, mis andis õiguse

kasutada Hispaania akadeemilist kraadi *Licenciado en Derecho*, ei ole piisavad, et lubada taotluse esitajal sooritada sobivustest Austrias vastavalt EuRAG-i § 24 lõikele 1, kui siseriiklike õigusnormide (RAO § 2 lõige 2) alusel nõutav erialase töö kogemus on tõendamata, ka sellisel juhul, kui taotluse esitajal on Hispaanias ilma samaväärset kutsealal praktiseerimise nõuet esitamata lubatud kasutada kutsenimetust *abogado* ja ta on seal kõnealusel kutsealal töötanud kolm nädalat enne taotluse esitamist ning maksimaalselt viis kuud enne esimeses astmes otsuse tegemist?"

Euroopa Kohtu pädevus

21 Kõigepealt tuleb kindlaks teha, kas OBDK on kohus EÜ artikli 234 tähenduses, ning sellest tulenevalt, kas Euroopa Kohus on pädev temale selle komisjoni poolt esitatud küsimuste üle otsustama.

22 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võtab Euroopa Kohus selle hindamisel, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on „kohus" EÜ artikli 234 tähenduses – küsimus, mis kuulub üksnes liidu õiguse valdkonda –, arvesse järgmisi asjaolusid nende kogumis: organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (vt eelkõige 17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-54/96: Dorsch Consult, EKL 1997, lk I-4961, punkt 23; 31. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-53/03: Syfait jt, EKL 2005, lk I-4609, punkt 29, ning 14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-246/05: Häupl, EKL 2007, lk I-4673, punkt 16).

23 OBDK-l, kelle otsused on teadupärast kohustuslikud, on seega olemas kõik nõutavad omadused, et teda saaks kvalifitseerida kohtuks EÜ artikli 234 tähenduses, nagu selgitab kohtujurist oma ettepaneku punktis 52.

24 Seega on Euroopa Kohus pädev vastama eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele.

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

25 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas muudetud direktiivi 89/48 sätetele on advokaadi kutsealale kui reguleeritud kutsealale pääsemise osas vastuvõtvas liikmesriigis õigus tugineda isikul, kes on selles liikmesriigis omandanud akadeemilise kraadi pärast rohkem kui kolm aastat kestnud keskharidusjärgset koolitust ning kellel on lisaks teises liikmesriigis pärast vähem kui kolm aastat kestnud täiendavat koolitust omandatud samaväärne kraad, mis annab talle selles teises liikmesriigis õiguse asuda tööle reguleeritud kutsealal advokaadina, kellena see isik sobivustestile lubamise taotluse esitamise ajal seal ka töötas.

26 Tuleb silmas pidada, et muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punktis a määratletud mõiste „diplom" on selles direktiivis ette nähtud kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi nurgakivi (vt eelkõige 23. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-286/06: komisjon *vs*. Hispaania, EKL 2008, lk I-8025, punkt 53).

27 Ilma et see piiraks muudetud direktiivi 89/48 artikli 4 sätete kohaldamist, annab direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkt a taotlejale, kellel on „diplom" selle direktiivi tähenduses, mis võimaldab tal mõnes liikmesriigis tegutseda reguleeritud kutsealal, õiguse tegutseda samal kutsealal kõigis teistes liikmesriikides (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Hispaania, punkt 54).

28 Seoses kvalifikatsiooniga, millele R. Koller tugineb, tuleb rõhutada, et muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a tähenduses võib „diplomiks" olla kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide kogum.

29 Muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a esimeses taandes viidatud tingimuse osas tuleb märkida, et 29. jaanuari 2009. aasta otsuse kohtuasjas C-311/06: Consiglio Nazionale degli Ingegneri (EKL 2009, lk I-415) punktis 48 leidis Euroopa Kohus, et dokumentide puhul, mille esitas isik, kes taotles enda kandmist Itaalia inseneride registrisse, on see tingimus täidetud, kuna kõik need dokumendid on välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädevad Itaalia ja Hispaania asutused. See tingimus on täidetud ka R. Kolleri esitatud dokumentide puhul, kuna kõik need on välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädevad Austria ja Hispaania asutused.

30 Mis puudutab muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a teises taandes viidatud tingimust, siis tuleb märkida, et nagu Euroopa Kohus sedastas juba eespool viidatud otsuse Consiglio Nazionale degli Ingegneri punktis 49 sealses kohtuasjas asjaomase isiku kohta, vastab selline isik nagu R. Koller tingimusele, mille kohaselt peab „diplomi"

omanik olema täitnud keskharidusjärgse vähemalt kolmeaastase nominaalkestusega õppekava ülikoolis. Seda asjaolu tõendab sõnaselgelt haridust tõendav dokument, mille Grazi ülikool asjaomasele isikule väljastas.

31 Muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a kolmandas taandes viidatud tingimuse osas tuleneb Hispaania haridus- ja teadusministeeriumi välja antud tunnustavast dokumendist ning igal juhul R. Kolleri kandmisest Madridi advokatuuri registrisse, et tal on kutsekvalifikatsioon, mis annab talle õiguse tegutseda reguleeritud kutsealal Hispaanias (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Consiglio Nazionale degli Ingegneri, punkt 50).

32 Erinevalt samaväärsustunnistusest, millele tugines asjaomane isik eespool viidatud kohtuasjas Consiglio Nazionale degli Ingegneri ning mis ei tõendanud ühtegi Hispaania haridussüsteemi raames läbitud koolitust ega olnud välja antud eksami ega Hispaanias omandatud töökogemuse alusel, näitab aga Hispaania akadeemiline kraad, millele tugineb R. Koller, et viimane on omandanud täiendava kvalifikatsiooni lisaks Austrias saadud haridusele.

33 On õige, et kutsekvalifikatsiooni tõendavat dokumenti ei saa küll samastada „diplomiga" muudetud direktiivi 89/48 tähenduses, kui kvalifikatsioon ei ole osaliselt või tervikuna omandatud selle liikmesriigi haridussüsteemis, kes on kõnealuse haridust tõendava dokumendi väljastanud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Consiglio Nazionale degli Ingegneri, punkt 55), kuid see ei ole nii dokumendi puhul, millele R. Koller tugineb põhikohtuasjas.

34 Asjaolu, et see Hispaania dokument ei tõenda Hispaanias toimunud kolmeaastase koolituse läbimist, ei ole siinkohal pealegi oluline. Muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a esimeses taandes ei ole nimelt nõutud, et keskharidusjärgne koolitus kestusega vähemalt kolm aastat või samaväärse kestusega osalise ajaga kursused oleks läbitud mõnes teises liikmesriigis kui vastuvõttev liikmesriik.

35 Järelikult on R. Kolleril „diplom" muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a tähenduses.

36 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et isikul, kes on vastuvõtvas liikmesriigis omandanud akadeemilise kraadi pärast rohkem kui kolm aastat kestnud keskharidusjärgset koolitust ning kellel on lisaks teises liikmesriigis pärast vähem kui kolm aastat kestnud täiendavat koolitust omandatud samaväärne kraad, mis annab talle selles teises liikmesriigis õiguse asuda tööle reguleeritud kutsealal advokaadina, kellena see isik sobivustestile lubamise taotluse esitamise ajal seal ka töötas, on advokaadi kutsealale kui reguleeritud kutsealale pääsemise osas vastuvõtvas liikmesriigis sobivustesti eduka sooritamise korral õigus tugineda muudetud direktiivi 89/48 sätetele.

Teine küsimus

37 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas muudetud direktiivi 89/48 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused keelduvad põhikohtuasja kaebuse esitajaga sarnases

olukorras olevale isikule loa andmisest sooritada advokaadi kutsesobivustest, kui ei ole tõendatud selle liikmesriigi õigusnormides nõutud erialase praktika läbimine.

38 Muudetud direktiivi 89/48 artikli 1 punktis a sätestatud „diplomi" omanikuna on sellisel isikul nagu R. Koller selle direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkti a alusel õigus asuda vastuvõtvas liikmesriigis tööle advokaadi reguleeritud kutsealal.

39 Kuna nimetatud kutsealal töötamine eeldab siseriiklike õigusnormide täpset tundmist ning siseriiklike õigusaktidega seotud abistamine ja/või nõustamine on kutsetegevuse oluline ja püsiv osa, ei takista muudetud direktiivi 89/48 artikkel 3 vastuvõtval liikmesriigil selle direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti b kohaldades nõuda taotluse esitajalt lisaks sobivustesti sooritamist tingimusel, et see riik selgitab kõigepealt välja, kas taotleja erialase töökogemuse käigus omandatud teadmised ja oskused võivad täielikult või osaliselt korvata viimati nimetatud sätte esimeses lõigus nimetatud olulised erinevused.

40 Kui aga taotluse esitaja peab vastuvõtvas liikmesriigis sooritama sobivustesti, mille eesmärk on just nimelt tagada, et taotluse esitaja on sobiv töötama selles liikmesriigis reguleeritud kutsealal, siis ei saa see liikmesriik muudetud direktiivi 89/48 artikli 4 alusel keelduda põhikohtuasja kaebuse esitajaga sarnases olukorras olevale isikule sellise testi sooritamiseks loa andmisest, põhjendusel et ta ei ole tõendanud selle liikmesriigi õigusnormides nõutud erialase praktika läbimist.

41 Järelikult tuleb teisele küsimusele vastata, et muudetud direktiivi 89/48 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused keelduvad põhikohtuasja kaebuse esitajaga sarnases olukorras olevale isikule loa

andmisest sooritada advokaadi kutsesobivustest, kui ei ole tõendatud selle liikmesriigi õigusnormides nõutud erialase praktika läbimist.

Kohtukulud

42 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Isikul, kes on vastuvõtvas liikmesriigis omandanud akadeemilise kraadi pärast rohkem kui kolm aastat kestnud keskharidusjärgset koolitust ning kellel on lisaks teises liikmesriigis pärast vähem kui kolm aastat kestnud täiendavat koolitust omandatud samaväärne kraad, mis annab talle selles teises liikmesriigis õiguse asuda tööle reguleeritud kutsealal advokaadina, kellena see isik sobivustestile lubamise taotluse esitamise ajal seal ka töötas, on advokaadi kutsealale kui reguleeritud kutsealale pääsemise osas vastuvõtvas liikmesriigis sobivustesti eduka sooritamise korral õigus tugineda nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/19/EÜ) sätetele.

2. Direktiivi 89/48 (muudetud direktiiviga 2001/19) tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused keelduvad põhikohtuasja kaebuse esitajaga sarnases olukorras olevale isikule loa andmisest sooritada advokaadi kutsesobivustest, kui ei ole tõendatud selle liikmesriigi õigusnormides nõutud erialase praktika läbimist.

Allkirjad